

"Mi ez a csomó?"

A GONDOLAT

A gyász nem logikus, a levéltár nem táplálja a szíveket. Időben távol járunk, az emlékezés dinamikája már nem él. Épp ezért olyan érték létrehozása volt a cél, amely a realitásokkal szembenézve jelkép tud lenni. Kerülve a konkrét utalásokat, az elcsépett és ezerszer eljátszott téri helyzeteket, egy emlékpark megalkotása volt a cél, nem egy emlékműveket halmozó parké. Ezekre már a kertben jelen vannak az in situ emlékművek. A megcsomózott fa hordozza magában mind azt a keserűséget és bánatot, ami a kor szellemiségében ránk ragadt. Mégis megadatik, hogy általa üzenjünk, hogy az emlékezés a tulajdonunk. Minden elesett emlékének fát kívánnék ültetni. A nevek számszerűségének okán az élénk tároló "erdő", a maga sűrűségével képes lesz átadni az üzenetet: sokan voltak és még többen vagyunk. A fák elszórtan rendezetlenül állnak, mint egy élő embersereg, minden tagja egyedi és megismételhetetlen, egyenként emlékeztetnek a háború borzalmaiban elköszönő embertársainkra. Elképzelésem szerint a fák, mint természetes közeg képesek betölteni az emlékezés rejtett jelenlétét, ugyanakkor a kertet visszafoglalni. Reménykedem, hogy az egykoron volt, méltán híres, de elfeledett botanikus kert megidéződik és tovább él.

NEVEK

A terv nem számol a nevek elhelyezésével, azok megjelenítésével. Az emlékezők is elmentek, nincsenek itt maradt jegyesek, magtalan anyák, meg nem született gyermekek, apátlan fiak. Az emlékezés közege üres. Így nem javaslom a nevek megjelenítését vagy írásba foglalását. A terv lényegi része a tudatos célzás a tudatalattira, a konkrét válasz elhallgatásával. Ezen gondolati játszódás az egyetem berkein belül most is fellelhető. A kíváncsi tekintetek, az utána érdeklődők nagyobb közösséget tudnak alkotni, könnyebben be tudják fogadni és magukénak érezni az elmúlást, ha nem adunk választ a kérdéseikre. Vagy hagyjuk, hogy ők válaszolják meg a kérdéseiket. A szájhagyomány útján terjedő hír szilárdabb tud lenni, mint egy kőbe vésett név.

A KERT

A jelenlegi kert heterogén használatú, forgalmas és az autóutak által szabdaltságot sokasága. A terv szerves része épp ezért a kertek bázisközösségek útján szerveződő hálózata. A terv a globális ökológiai realitásokkal szembenező városfejlesztési program első lépése is lehetne. A megcsomózott fa jelkép kíván lenni. Nem csak az ELTE halottai, hanem a háborúban elesetteké. Az egyetem határait túllépve máshol is otthonra lelhet, mint ahogyan egykor a szerelmes szerelmének fát állított. Így az emlékezés mellett a gyászhely is bárhol lehet. A fa jelentéstartalma és alakíthatósága miatt behatárolt. Három fajta fát javaslok a kert magvalósítására, ezek a nyírfa, fűzfa és platán. Én a tervemben a nyírfa jellegzetességeit vettem alapul. A jól alakíthatósága mellett a megjelenés volt a fő szempont. A nyírfa azon túl, hogy számos kultúrkörben szimbolikus jelentéssel bír, a jellegzetesen hasadó kéregmintája sebekhez hasonló, amelyek felidéznek a tömeges vérontást.

Nyírfa: Számos kultúrkörben szimbolikus jelentéssel bír. Az északi féltekén honos, sudár, fehér törzsű fa. A termékenység, a fény, a ragyogás jelképe. A szibériai népek szent fája, axis mundi, amely mentén a sámán égi utazása zajlik. Szimbolizálhatja az utat, amelyen az égi energia a földre jut, s az emberi

vágyakozás a magasba tör. A szőlőkupok védelmező erejűnek tekintették: a védőszellemek képét az áldozati nyírfára akasztották, közel a házhoz. A kelta druidáknál az év első hónapját jelképezte. A kelták valószínűleg temetési szimbólumaik között tartották számon. A germán népek a mennyei isten tisztelték benne fényes kérge miatt; Tórnak, Donarnak és Friggnek szentelt fa volt. A szláv népeknél a tavasz hírhozója, és a fiatal lány jelképe. Szergej Jeszenyin költészetében az orosz táj jellegzetes növénye, a szülőföld.

Pál József és Újvári Edit: Szimbólumtár-jelképek, motívumok, témák az egyetemes és magyar kultúrából

Nyírfá: az „erdő úrnőjének” is nevezték. Ágaiból a gonosz kiséprűzésére használt eszközt készítettek, illetve ezzel jelölték ki a határokat. A fából gyakran lett május-, vagy karácsonyfa. A nyír megvéd a tündérek csínytevéseitől, a kiságyban oltalmazza a csecsemőt, viselőjét megóvjá az emberrablástól. Egyes észak-amerikai törzseknél a sámán „égi létraként” használta a nyírfáágot.

Rowena & Rupert Shepherd: 1000 jelkép

Az erdő, mint oszlopcsarnok, generált építészeti térként jelenik meg. A szakrális jelleget erősíti és jeleníti meg az oszlopok sora, az égi kupola a fák lombkoronája által képzett „mennyezet”. Az első időkben törékeny csemeték állnak majd, ezzel is erősítve az élő emlékezet metodikáját. A fák folyamatos növekedésével a hangsúlyok eltolódnak, láthatóvá válnak. Az árnyas emlékező liget lassan visszafoglalja a kertet.

„amíg felejtenél, addig emlékezel”
Kovács Ákos

2014. február 27.

Csáki Péter, építész tervező

Juhász Kristóf, építész konzulens

Dévényi Tamás, építész konzulens

Kaposi Nóra, kertész konzulens

Kovács Dávid, építész konzulens

RÁKÓCZI ÚT

PUSKIN UTCA

MŰZEUM KÖRÜT

BRÓDY SÁNDOR UTCA

RÁKÓCZI ÚT

MÚZEUM KÖRÜT

BRÓDY SÁNDOR UTCA